EURÓPAI BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2012.1.25.
COM(2012) 9 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK

A magánélet védelme az összekapcsolódó világban
21. századi európai adatvédelmi keret

(EGT-vonatkozású szöveg)

[…]

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK

A magánélet védelme az összekapcsolódó világban
21. századi európai adatvédelmi keret

(EGT-vonatkozású szöveg)

1. AZ ADATVÉDELEM AKTUÁLIS KIHÍVÁSAI

A gyors ütemű technológiai változás és globalizáció alapvetően átalakította a folyamatosan növekvő mennyiségű személyes adat gyűjtésének, hozzáférhetőségének, felhasználásának és továbbításának módját. A 250 millió európai internet felhasználó mindennapi életének részévé váltak a közösségi hálózatok keretében történő új információ-megosztási módok, és nagy mennyiségű adat távoli helyen történő tárolása. Ugyanakkor sok vállalkozás számára értékessé váltak a személyes adatok. A potenciális ügyfelek adatainak gyűjtése, összesítése és elemzése gyakorta gazdasági tevékenységük fontos részét képezi[1].

Ebben az új digitális környezetben **az egyének jogosultak arra, hogy tényleges ellenőrzést gyakoroljanak személyes adataik felett**. Európában az adatvédelem alapvető jognak számít, amelyet belefoglaltak az Európai Unió Alapjogi Chartájának 8. cikkébe, valamint az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 16. cikkének (1) bekezdésébe, és ennek megfelelően kell védelmezni.

A bizalomhiány miatt a fogyasztók vonakodnak az interneten vásárolni és új szolgáltatásokat elfogadni. Ezért a magas szintű adatvédelem abban a tekintetben is döntő jelentőségű, hogy erősíti az online szolgáltatások iránti bizalmat, és kihasználhatóvá teszi a digitális gazdaságban rejlő lehetőségeket, ezáltal pedig **ösztönzi a gazdasági növekedést és az uniós iparágak versenyképességét**.

Az egész Unióra kiterjedő, korszerű és következetes szabályokra van szükség ahhoz, hogy az adatok szabadon áramolhassanak a tagállamok között. A vállalkozások világos és egységes szabályokat igényelnek, amelyek jogbiztonságot nyújtanak és a lehető legkisebbre mérsékelik az adminisztratív terheket. Mindez elengedhetetlen ahhoz, hogy az egységes piac működőképes legyen, és **ösztönözze a gazdasági növekedést, munkahelyeket teremtsen, és előmozdítsa az innovációt**[2]. Az uniós adatvédelmi szabályoknak – a belső piaci dimenziót erősítő – korszerűsítése magas szintű adatvédelmet biztosít az egyének számára, továbbá előmozdítja a jogbiztonságot, az egyértelműséget és a következetességet, ennélfogva központi

---

1 A rendkívül nagyméretű adatállományok elemzésének piacai 40%-kal növekszik világszerte: http://www.mckinsey.com/mgi/publications/big_data/.

2 Lásd továbbá az Európai Tanács 2011. október 23-i következtetéseit, amelyek hangsúlyozták, hogy az egységes piacnak „kulcsszerepet” kell játszania „a növekedés, a foglalkoztatás és a versenyképesség előmozdításában”, valamint hogy 2015-ig be kell fejezni a egységes digitális piac kialakítását.

szerepet játszik az Európai Bizottság stockholmi cselekvési tervében[3], az európai digitális menetrendben[4], valamint – tágabb értelemben – az Európa 2020 uniós növekedési stratégiában[5].

A 1995. évi uniós irányelv,[6] amely a személyes adatok európai védelmének legfontosabb jogalkotási eszköze, mérföldkőnek bizonyult az adatvédelem történetében. A jogszabály célkitűzései – az egységes piac működőképességének biztosítása, valamint az egyének alapvető jogainak és szabadságjogainak hatékony védelme – továbbra is érvényesek. Azonban az említett jogi aktust 17 évvel ezelőtt fogadták el, amikor az internet még gyerekcipőben járt. Napjaink új, kihívásokkal teli digitális környezetében a meglévő szabályok nem biztosítják sem a kellő mértékű összehangolást, sem a személyes adatok védelméhez való jog biztosításához szükséges hatékonyságot. Ezért az Európai Bizottság javaslatot tesz az uniós adatvédelmi keret alapvető reformjára.

Ezenfelül a Lisszaboni Szerződés az EUMSZ 16. cikkének formájában létrehozta az adatvédelemre és a személyes adatok szabad áramlására vonatkozó korszerűsített és átfogó megközelítés új jogalapját, amely a büntetőügyekben zajló rendőrségi és igazságügyi együttműködésre is kiterjed[7]. Az említett megközelítés tükröződik az Európai Bizottságnak a Stockholmi Programról, illetve a stockholmi cselekvési tervről szóló közleményében[8], amelyek kiemelik annak szükségességét, hogy az Uniónak „a személyes adatok védelmére vonatkozó egységes szabályozásra van szüksége”, valamint „gondoskodnia kell az adatvédelemre vonatkozó alapvető jog következetes alkalmazásáról”.

Az uniós adatvédelmi keret reformjának átlátható előkészítése céljából a Bizottság 2009 óta nyilvános konzultációkat indított az adatvédelemről[9], továbbá intenzív párbeszédet folytatott az érdekeltekkel[10]. 2010. november 4-én a Bizottság a személyes adatok Európai Unión belüli védelmének átfogó megközelítéséről szóló közleményt tett közzé[11], amely meghatározta a reform legfontosabb kérdéseit. 2011 szeptembere és decembere között a Bizottság intenzív párbeszédet folytatott az Európa nemzeti adatvédelmi hatóságaival és az európai adatvédelmi biztossal annak feltérképezése érdekében, hogy milyen lehetőségek állnak rendelkezésre ahhoz, hogy

---

3 COM(2010)171 végleges.

4 COM(2010)245 végleges.

5 COM(2010)2020 végleges.

6 A 95/46/EK irányelv a személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról (HL L 281., 1995.11.23., 31. o.).

7 A közös kül- és biztonságpolitika terén folytatott tagállami adatfeldolgozásra vonatkozó különös szabályokat az EUSZ 39. cikkére épülő tanácsi határozatnak kell megállapítania.

8 COM(2009)262, illetve COM(2010)171.

9 Két nyilvános konzultációt indítottak az adatvédelmi reformról: az egyiket 2009. júliustól decemberig (http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/news_consulting_0003_en.htm), a másikat pedig 2010. novembertől 2011. januárig (http://ec.europa.eu/justice/news/consulting_public/news_consulting_0006_en.htm).

10 2010-ben célzott konzultációkat szerveztünk a tagállamokkal és a magánszféra érintett szereplőivel. 2010. novemberben Viviane Reding uniós jogérvényesülési biztos az adatvédelmi reformról szóló kerekasztal-beszélgetést szervezett. 2011 folyamán további, a témának szentelt műhelytalálkozókat és szemináriumokat tartottak speciális kérdésekben (pl.: az adatok megsértésével kapcsolatos bejelentések).

11 COM(2010) 609.

az összes uniós tagállamban következetesebben alkalmazzák az uniós adatvédelmi normákat[12].

Az említett megbeszélések világossá tették, hogy a polgárok és a vállalkozások egyaránt azt kívánják, hogy az Európai Bizottság átfogóan reformálja meg az uniós adatvédelmi szabályokat. A különböző szakpolitikai lehetőségek hatásainak elemzését követően[13] az Európai Bizottság most javaslatot tesz **az uniós szakpolitikákat átfogó, erőteljes és következetes jogi keretre, amely megerősíti az egyének jogait, az adatvédelem egységes piaci dimenzióját, továbbá csökkenti a vállalatokat terhelő bürokráciát**[14]. A Bizottság javaslata szerint az alábbi jogszabályok alkotják az új jogi keretet:

- Az adatvédelem általános uniós keretét meghatározó **rendelet** (amely a 95/46/EK irányelv helyébe lép)[15];

- valamint **a bűncselekmények megelőzése, kivizsgálása, felderítése, illetve büntetőeljárás alá vonása** céljából feldolgozott személyes adatok védelmére vonatkozó szabályokat meghatározó **irányelv** (amely a 2008/977/IB kerethatározat[16] helyébe lép).

E közlemény ismerteti az uniós adatvédelmi keret reformjának főbb elemeit.

2. AZ EGYÉNEK FELJOGOSÍTÁSA SZEMÉLYES ADATAIK ELLENŐRZÉSÉRE

Az adatvédelem terén legfontosabb uniós jogalkotási aktus, a 95/46/EK irányelv alapján a tagállamok között nem hangolták össze megfelelően azokat a módokat, ahogyan az egyének az adatvédelemhez való jogukat gyakorolhatják. Az adatvédelemért felelős tagállami hatóságok hatásköreit sem harmonizálták eléggé ahhoz, hogy biztosítható legyen a szabályok következetes és hatékony alkalmazása. Ez azt jelenti, hogy egyes tagállamokban – különösen online környezetben – ezek a jogok ténylegesen nehezebben érvényesíthetők, mint másokban.

Az említett nehézségek a nap mint nap összegyűjtött adatok nagy mennyiségéből is adódnak, továbbá abból, hogy a felhasználók gyakran nem teljesen vannak tisztában azzal, hogy gyűjtik az adataikat. Jóllehet sok európai úgy véli, hogy a személyes

---

12 Lásd Viviane Reding, uniós jogérvényesülési biztos 2011. szeptember 19-i, a 29. cikk szerinti munkacsoport tagjaihoz intézett levelét, amelyet az alábbi internetcímen tettek közzé: http://ec.europa.eu/justice/data-protection/article-29/documentation/other-document/index_en.htm.

13 Lásd a hatásvizsgálatot (SEC(2012)72).

14 Mindez egy későbbi szakaszban felöleli a különleges és az ágazati eszközök – például a 45/2001/EK rendelet, HL L 8., 2001.1.12., 1. o. – összehangolására irányuló módosításokat.

15 A rendelet emellett néhány technikai kiigazítást végez az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelven (a legutóbb a 2009/136/EK irányelvvel módosított 2002/58/Ek irányelv – HL L 337., 2009.12.18., 11. o.), hogy figyelembe vegye a 95/46/EK irányelvet rendeletté változását. A Bizottság kellő időben felülvizsgálja az új rendeletnek és az új irányelvnek az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelvet érintő anyagi jogi következményeit, figyelembe véve az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal a jelenlegi javaslatokról folytatott tárgyalások eredményét.

16 A Tanács 2008/977/IB kerethatározata (2008. november 27.) a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés keretében feldolgozott személyes adatok védelméről, HL L 350., 2008.12.30., 60. o. A kerethatározat tagállami végrehajtásáról szóló jelentés (COM(2012)12) az adatvédelmi reformcsomag részeként került elfogadásra.

adatok közlése egyre inkább a modern élet részévé válik [17], az európai internet-felhasználók 72%-a még mindig nyugtalan amiatt, hogy túl sok személyes adat megadását kérik az interneten[18]. Ők úgy érzik, hogy kicsúszik a kezükből az adataik feletti ellenőrzés. Nem biztosítanak számukra megfelelő tájékoztatást arról, hogy mi történik a személyes adataikkal, kinek és milyen célokból továbbítják azokat. Gyakran nem ismerik a módját, hogy miként élhetnek a jogaikkal az interneten.

A személyes adatok tárolásának megszüntetéséhez való jog („the right to be forgotten")

Egy online közösségi hálózati szolgáltatást igénybe vevő európai diák úgy dönt, hogy hozzáférést kér a hálózaton tárolt valamennyi, a személyével kapcsolatos személyes adathoz. Amikor megkapja a hozzáférést, rájön, hogy a hálózat sokkal több adatot gyűjt róla, mint hitte, és még mindig tárolnak néhány olyan személyes adatot, amelyekről azt gondolta, hogy már törölték.

Az uniós adatvédelmi szabályok reformja – az alábbiak bevezetése révén – biztosítja, hogy erre többé ne kerüljön sor:

- az a kifejezett követelmény, amely értelmében az online közösségi hálózati szolgáltatások (valamint az összes egyéb adatkezelő) köteles a lehető legkisebbre csökkenteni az általa gyűjtött és feldolgozott személyes adatok mennyiségét;

- az a követelmény, hogy az alapbeállítások szerint az adatok nem hozhatók nyilvánosságra;

- az adatkezelők kifejezett kötelezettsége, hogy töröljék az adott személyek személyes adatait, ha az érintett személy kifejezetten kéri azok törlését, és nincs jogos indok a megtartásukra.

Az említett konkrét esetben e rendelkezés arra kötelezné a közösségi hálózat üzemeltetőjét, hogy azonnal és teljes mértékben törölje a diák adatait.

Amint az európai digitális menetrend kiemelte, a magánélet tiszteletben tartásával kapcsolatos aggodalmak azon leggyakoribb okok között szerepelnek, amelyek miatt az emberek nem vásárolnak árukat és szolgáltatásokat az interneten Tekintettel arra, hogy az információs és kommunikációs technológiai (IKT) ágazat milyen mértékben járul hozzá az európai termelékenység általános növekedéséhez – 20% közvetlenül az IKT-szektorból származik, 30% pedig az IKT-beruházásokból[19] –, az e szolgáltatásokba vetett bizalom alapvető fontosságú az európai gazdaság növekedésének és az európai ipar versenyképességének ösztönzése szempontjából.

Az adatok megsértésével kapcsolatos bejelentések

Hackerek megtámadtak egy olyan játékszolgáltatást, amely az EU-n belüli felhasználókra irányul. A betörés olyan adatbázisokat érintett, amelyek világszerte több tízmillió felhasználó személyes adatait (így neveket, címeket, és esetleg hitelkártya-adatokat) tartalmazzák. A vállalat egy hét késéssel értesítette az érintett felhasználókat.

Az uniós adatvédelmi szabályok reformja biztosítja, hogy erre többé nem kerülhessen sor. Az új szabályok kötelezik a vállalatokat, hogy

- erősítsék meg a biztonsági intézkedéseiket az adatsértések megelőzése és elkerülése érdekében;

---

17 Lásd a 359. sz. Eurobarométer különjelentést – Attitudes on Data Protection and Electronic Identity in the European Union [Az adatvédelemről és az elektronikus személyazonosságról alkotott nézetek az Európai Unióban], 2011. június 23. o.

18 Ugyanott, 54. o.

19 Lásd az európai digitális menetrendet, id., 4. o.

haladéktalanul – amennyiben megvalósítható, az adatsértés felfedezésétől számított 24 órán belül – értesítsék az adatsértésekről a nemzeti adatvédelmi hatóságot és az érintett személyeket.

A Bizottság által javasolt új jogalkotási aktusok célja a jogok megerősítse, hogy hatékony és működőképes lehetőségeket biztosítson az emberek számára ahhoz, hogy teljes képet kapjanak arról, hogy mi történik a személyes adataikkal, és képesek legyenek hatékonyabban élni a jogaikkal.

Az egyének adatvédelemhez való jogának megerősítése céljából a Bizottság olyan új szabályokat javasol, amelyek

Javítják az egyének képességét saját adataik ellenőrzésére az alábbiak révén:

- annak biztosítása, hogy amennyiben **hozzájárulás** szükséges, ezt **kifejezetten – vagyis az érintett személy nyilatkozata vagy egyértelmű megerősítő cselekménye alapján** –, és szabadon **adják meg**;

- az internet-felhasználók felruházása **a személyes adatok tárolásának megszüntetéséhez** való tényleges jogosultsággal az online környezetben: azzal a joggal, hogy töröljék az adataikat, amennyiben visszavonják a hozzájárulásukat és nincs egyéb jogos indokok az adatok megtartására;

- **az érintett saját adataihoz való könnyű hozzáférés**, valamint **az adathordozhatósághoz való jog** garantálása: az a jogosultság, hogy megkapják az adatkezelőtől a tárolt adatok másolatát, továbbá szabadon, akadálymentesen átvihessék azokat az egyik szolgáltatótól a másikhoz;

- a **tájékoztatáshoz való jog** megerősítése, hogy az egyének teljes mértékben átlássák, hogy miképp kezelik a személyes adataikat, kiváltképpen, amikor az adatkezelés **gyermekeket** érint.

Megfelelőbb eszközöket biztosítanak az egyének számára jogaik gyakorlására az alábbiak révén:

- **a nemzeti adatvédelmi hatóságok függetlenségének és hatásköreinek** megerősítése, hogy megfelelő eszközökkel rendelkezzenek a panaszok kezeléséhez, hatáskörük kiterjedjen a hatékony vizsgálatok lefolytatására, jogilag kötelező határozatok meghozatalára, valamint hatékony és visszatartó erejű szankciók alkalmazására;

- az adatvédelemhez való jogok **megsértése** esetén igénybe vehető **közigazgatási és bírósági jogorvoslatok** megerősítése. Az erre feljogosított egyesületek bírósághoz fordulhatnak majd az egyének nevében.

Megerősítik az adatbiztonságot az alábbiak révén:

- a személyes adatok **védelmét erősítő technológiák** (olyan technológiák, amelyek a személyes adatok tárolásának minimálisra korlátozása révén védik az információbiztonságot), a személyes adatok védelmét **biztosító alapértelmezett beállítások** és **az adatvédelmi tanúsítási rendszerek** alkalmazásának ösztönzése;

- az adatkezelőkre vonatkozó olyan **általános kötelezettség**[20] bevezetése, amely szerint **az adatsértéseket haladéktalanul be kell jelenteniük** az adatvédelmi hatóságoknak (amennyiben megvalósítható, 24 órán belül) és az érintett személynek.

Erősítik az adatfeldolgozást végzők elszámoltathatóságát, különösen az alábbiak révén:

- az adatkezelők kötelezése, hogy jelöljenek ki **adatvédelmi tisztviselőt** a 250 főnél több alkalmazottat foglalkoztató vállalatoknál és az olyan feldolgozási műveleteket végző cégeknél, amelyek jellegüknél, kiterjedésüknél vagy céljuknál fogva különleges kockázatot jelentenek az egyének jogaira és szabadságaira nézve („kockázatos feldolgozás”);

- a **„beépített adatvédelem” elvének** bevezetése annak érdekében, hogy az eljárások és rendszerek tervezésének szakaszában figyelmet fordítsanak az adatvédelmi biztosítékok beépítésére;

- az **adatvédelmi hatásvizsgálatok** végzésére vonatkozó kötelezettség bevezetése a kockázatos feldolgozásban részt vevő szervezetek esetében.

3. AZ EGYSÉGES DIGITÁLIS PIAC SZÁMÁRA MEGFELELŐ ADATVÉDELMI SZABÁLYOK

Jóllehet a jelenlegi irányelvnek az a célja, hogy egyenlő szintű adatvédelmet biztosítson az EU-n belül, továbbra is jelentős eltérések mutatkoznak a tagállami szabályok között. Ennek következtében előfordul, hogy az adatkezelőknek 27 különböző nemzeti jogszabálynak és előírásnak kell eleget tenniük. A szabályozás olyan **széttagolt jogi környezetet** eredményezett, amely **jogbizonytalanságot** hoz létre, és egyenlőtlen védelmet biztosít a személyek számára. Mindez **szükségtelen költségeket és adminisztratív terheket** okozott a vállalkozásoknak, és elbátortalanítja azokat az egységes piacon tevékenykedő vállalatokat, amelyek esetleg a határon túlra is ki kívánják terjeszteni a tevékenységüket.

Az adatvédelemért felelős nemzeti hatóságok forrásai és hatáskörei tagállamonként jelentős mértékben eltérőek[21]. Néhány esetben nem tudják megfelelően ellátni jogérvényesítési feladataikat. Az említett hatóságok közötti európai szintű együttműködés – amely a meglévő tanácsadó csoport (az úgynevezett 29. cikk szerinti munkacsoport)[22] keretében történik – nem minden esetben eredményez következetes jogérvényesítést, és szintén javításra szorul.

Az adatvédelmi szabályok összehangolt érvényesítése egész Európában

---

20 Ez jelenleg kizárólag a hírközlési ágazatban kötelező az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv alapján.

21 E kérdés részletes elemzését lásd a jogalkotási javaslatokat kísérő hatásvizsgálatban, SEC(2012)72.

22 A 29. cikk szerinti munkacsoportot 1996-ban hozták létre (a 95/46/EK irányelv 29. cikkével). A munkacsoport tanácsadói jogállással rendelkezik, és a nemzeti adatvédelmi hatóságok, az európai adatvédelmi biztos, valamint a Bizottság képviselői alkotják. A munkacsoport tevékenységére vonatkozó további információkért lásd az alábbi internetcímet: http://ec.europa.eu/justice/policies/privacy/workinggroup/index_en.htm.

Egy, az EU területén több létesítménnyel rendelkező multinacionális vállalat olyan online térképészeti rendszert épített ki Európa-szerte, amely az összes magán- és középületről képeket gyűjt, és az is előfordulhat, hogy az utcán tartózkodó emberekről is képeket készít. Az egyik tagállamban jogellenesnek tekintették, hogy a rendszer olyan személyekről tartalmazzon el nem homályosított képeket, akik nem voltak tudatában, hogy fénykép készül róluk, más tagállamokban azonban ez nem sértette az adatvédelmi jogszabályokat. Ennek következtében a nemzeti adatvédelmi hatóságok nem tettek összehangolt válaszlépéseket e helyzet orvoslására.

Az uniós adatvédelmi szabályok reformja biztosítja, hogy a jövőben erre ne kerülhessen sor, mivel:

- az adatvédelmi követelményeket és biztosítékokat az egész Unióban közvetlenül alkalmazandó uniós rendeletben határozzák meg;

- kizárólag a vállalat székhelye szerinti adatvédelmi hatóság felel annak eldöntéséért, hogy a vállalat jogszerűen jár-e el;

- a nemzeti hatóságok közötti gyors és hatékony koordináció – tekintve, hogy a szolgáltatás nem csupán egy tagállam lakosaira irányul – elősegíti annak biztosítását, hogy az új uniós adatvédelmi szabályokat az összes tagállamban következetesen alkalmazzák és érvényesítsék.

A következetes jogérvényesítés, és – végső soron – a szabályok EU-szerte egységes alkalmazásának garantálása céljából meg kell erősíteni a nemzeti hatóságokat és a közöttük zajló együttműködést.

Az erőteljes, világos és egységes uniós szintű jogi keret elősegíti az egységes digitális piacban rejlő lehetőségek kibontakoztatását, valamint a gazdasági növekedés, az innováció és a munkahelyteremtés előmozdítását. A rendelet megszünteti a 27 tagállam jogrendszereinek széttagoltságát, és elhárítja a piacra lépés előtt álló akadályokat, ami rendkívül fontos szempontot jelent a mikro, kis és közepes vállalatok számára.

Az új szabályok emellett előnyhöz juttatják az európai vállalatokat a globális versenyben. A megreformált szabályozási keret alapján e vállalatok biztosíthatják ügyfeleiket, hogy megfelelő körültekintéssel és gondossággal fogják kezelni az értékes személyes információkat. A következetes uniós szabályozási rendszerbe vetett bizalom kulcsfontosságú eszközt jelent a szolgáltatóknak, és ösztönzést nyújt azoknak a befektetőknek, akik optimális feltételeket keresnek szolgáltatásuk helyszínének megválasztásakor.

Az **adatvédelem egységes piaci dimenziójának** erősítése érdekében a Bizottság az alábbiakat javasolja

- uniós szintű adatvédelmi szabályok megállapítása **az összes tagállamban közvetlenül alkalmazandó rendelet**[23] keretében, amely véget vet az eltérő nemzeti adatvédelmi jogszabályok egyszerre és egyidejűleg történő alkalmazásának. Mindez egyedül **az adminisztrációs terhek tekintetében körülbelül évi** nettó **2,3 milliárd EUR megtakarítást** jelent majd **a vállalatok számára**;

[23] A büntetőügyekben folytatott rendőrségi együttműködés és igazságügyi együttműködés terén alkalmazandó szabályok meghatározása céljából irányelvre tettünk javaslatot (lásd az alábbi 4. részt). Az irányelv nagyobb rugalmasságot tesz lehetővé a tagállamoknak ezen a sajátos területen.

- **a szabályozási környezet egyszerűsítése a bürokrácia radikális csökkentése révén**, és az olyan formalitások megszüntetésével, mint például az általános bejelentési kötelezettségek (ez egyedül az adminisztratív terhek tekintetében évi 130 millió EUR nettó megtakarítást eredményez majd). Tekintve, hogy fontos szerepet játszanak az európai gazdaság versenyképességében, különös figyelmet kell szentelni a mikro, a kis- és a középvállalkozások sajátos szükségleteinek;

- **a nemzeti adatvédelmi hatóságok függetlenségének és hatásköreinek további megerősítése**, hogy képesek legyenek hatékony vizsgálatok lefolytatására, jogilag kötelező határozatok meghozatalára, valamint hatékony és visszatartó erejű szankciók alkalmazására, továbbá a tagállamok kötelezése arra, hogy bocsássanak rendelkezésükre **elegendő erőforrást** e feladatok ellátása céljából;

- **az európai adatvédelem egyablakos ügyintézési rendszer kialakítása:** az EU-n belüli adatkezelőknek csupán **egyetlen adatvédelmi hatósággal** kell így együttműködniük, mégpedig annak a tagállamnak az adatvédelmi hatóságával, ahol a vállalat székhelye található;

- **az adatvédelmi hatóságok közötti gyors és hatékony együttműködés** feltételeinek megteremtése, beleértve azt is, hogy az egyik hatóság köteles vizsgálatokat és ellenőrzéseket végezni a másik hatóság megkeresése alapján, továbbá hogy a hatóságok kötelesek elismerni egymás határozatait;

- uniós szintű **egységességi mechanizmust létrehozása** annak biztosítása céljából, hogy az adatvédelmi hatóságok szélesebb körű európai hatást kifejtő határozatai teljes mértékben figyelembe vegyék a többi érintett adatvédelmi hatóság álláspontját, és teljes mértékben összhangban legyenek az uniós joggal;

- a 29. cikk szerinti munkacsoport **független Európai Adatvédelmi Testülettté** való továbbfejlesztése, hogy hatékonyabban járulhasson hozzá az adatvédelmi jog következetes alkalmazásához, és szilárd alapot biztosítson az adatvédelmi hatóságok – köztük az európai adatvédelmi biztos – együttműködése számára, továbbá a szinergia és a hatékonyság erősítése annak előírásával, hogy az európai adatvédelmi biztos biztosítja az európai adatvédelmi testület titkárságát.

Az új uniós rendelet az egész Európai Unióban erőteljes védelemben részesíti az adatvédelemhez való alapvető jogot, és megerősíti az egységes piac működését. Ugyanakkor – tekintve, hogy, amint azt az Európai Unió Bírósága[24] megállapította, a személyes adatok védelméhez való jog nem abszolút jog, hanem a társadalomban betöltött szerepének függvényében kell figyelembe venni[25], valamint az arányosság elvére figyelemmel egyensúlyba kell hozni más alapvető jogokkal – a rendelet olyan

[24] Az Európai Unió Bíróságának a C-92/09. és C-93/09. sz., Volker und Markus Schecke és Eifert egyesített ügyekben hozott 2010. november 9-i ítélete, az EBHT-ban még nem tették közzé.

[25] A Charta 52. cikke (1) bekezdésének megfelelően a jogok és szabadságok gyakorlása csak a törvény által, és e jogok lényeges tartalmának tiszteletben tartásával és az arányosság elvére figyelemmel korlátozható, amennyiben az elengedhetetlen és ténylegesen az Európai Unió által elismert általános érdekű célkitűzéseket vagy mások jogainak és szabadságainak védelmét szolgálja.

kifejezett rendelkezéseket is tartalmaz[26], amelyek más alapvető jogok – így a véleménynyilvánítás és a tájékoztatás szabadsága, és a védelemhez való jog, valamint a szakmai titoktartás (pl.: a jogi szakmák esetében) – tiszteletben tartását biztosítják, miközben nem érintik az egyházaknak a tagállami jogszabályok alapján élvezett jogállását.

4. AZ ADATOK FELHASZNÁLÁSA A BÜNTETŐÜGYEKBEN FOLYTATOTT RENDŐRSÉGI ÉS IGAZSÁGÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS SORÁN

A Lisszaboni Szerződés hatályba lépése, és különösen egy új jogalap bevezetése (az EUMSZ 16. cikke) lehetővé teszi olyan átfogó adatvédelmi keret létrehozását, amely – a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés sajátos jellegének tiszteletben tartása mellett – garantálja az egyének adatainak magas szintű védelmét. Először is lehetővé teszi, hogy a felülvizsgált uniós adatvédelmi keret egyaránt kiterjedjen a személyes adatok határon átnyúló és belföldi feldolgozására. Ez csökkentené a tagállamok jogszabályai közötti eltéréseket, ami valószínűsíthetően javítaná a személyes adatok általános védelmét. Emellett zavartalanabbá válhat a tagállami rendőri és igazságügyi hatóságok közötti információcsere, ezáltal pedig javulhat az európai súlyos bűnözéssel szembeni fellépést szolgáló együttműködés. Jelenleg elsődlegesen a Lisszaboni Szerződés hatályba lépése előtt elfogadott 2008/977/IB határozat szabályozza a rendőri és igazságügyi hatóságok által büntetőügyekben végzett adatfeldolgozást. Mivel kerethatározatról van szó, a Bizottság hatásköre nem terjed ki e szabályok érvényesítésére, ami hozzájárult az egyenetlen végrehajtáshoz. Ezenfelül a kerethatározat hatálya a határon átnyúló feldolgozási tevékenységekre korlátozódik[27], vagyis az e feldolgozásra irányadó és az adatvédelemhez való alapvető jogot védelmező uniós szabályok jelenleg nem terjednek ki azon személyes adatok feldolgozására, amelyeket nem osztottak meg. Mindez némely esetben azoknak a rendőri és egyéb hatóságoknak is gyakorlati nehézségeket okoz, amelyek számára esetleg nem egyértelmű, hogy az adatfeldolgozás tisztán belföldi vagy határon átnyúló; vagy pedig nem látják előre, hogy sor kerül-e esetleg később a „belföldi" adatok határon átnyúló cseréjére[28].

Az EU új, megreformált adatvédelmi kerete ezért a következetes, magas szintű adatvédelem biztosítására irányul, hogy **fokozza a különböző tagállamok rendőri és igazságügyi hatóságai közötti kölcsönös bizalmat, és így jobban elősegítse az adatok szabad áramlását, valamint a rendőri és igazságügyi hatóságok közötti hatékony együttműködést**.

Annak érdekében, hogy biztosítsa személyes adatok magas szintű védelmét a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés terén, továbbá hogy elősegítse a tagállamok rendőri és igazságügyi hatóságai közötti személyesadat-

---

26 Az Európai Unió Bíróságának a C-101/01. sz., Lindqvist ügyben hozott 2003. november 6-i ítélete [EBHT 2003., I-12971.], 82-90. pont; a C-73/07. sz., Satamedia ügyben hozott 2008. december 16-i ítélete [EBHT 2008., I-9831.], 50-62. o.

27 Pontosabban a kerethatározat azokra a személyes adatokra vonatkozik, amelyeket a tagállamok továbbítanak vagy hozzáférhetővé tesznek más tagállamok számára, vagy kicserélnek egymás között és az uniós intézményekkel vagy szervekkel (lásd az 1. cikk (2) bekezdését).

28 Néhány tagállam is megerősítette ezt a kerethatározatról szóló végrehajtási jelentéssel kapcsolatos bizottsági kérdőívre adott válaszadás során (COM(2012)12.

cserét, a Bizottság az adatvédelmi reformcsomag részeként olyan irányelvre tesz javaslatot, amely:

- **általános adatvédelmi elveket alkalmaz** a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködésre, miközben tiszteletben tartja az említett területek sajátos jellegét;[29]

- az általános szabályok **esetleges korlátozásaira vonatkozó összehangolt minimumkritériumokat és -feltételeket** állapít meg. Ez különösen az egyének azon jogára vonatkozik, hogy tájékoztatni kell őket, amikor a rendőri vagy igazságügyi hatóságok kezelik vagy megtekintik az adataikat. E korlátozásokra a bűncselekmények hatékony megelőzése, kivizsgálása, felderítése vagy és üldözése érdekében van szükség;

- a **bűnüldöző tevékenységek sajátos jellegének megfelelő külön szabályokat** állapít meg, **beleértve az érintettek azon különböző kategóriáinak megkülönböztetését**, akiknek a jogai is eltérhetnek egymástól (így pl. tanúk és gyanúsítottak).

5. ADATVÉDELEM A GLOBALIZÁLT VILÁGBAN

Az egyének jogait akkor is biztosítani kell, amikor személyes adatokat az EU-ból harmadik országokba továbbítanak, valamint harmadik országok szolgáltatói a tagállamokban tartózkodó személyeket vesznek célba, és az ő adataikat használják fel vagy elemzik. Ez azt jelenti, hogy az uniós adatvédelmi normákat kell alkalmazni, függetlenül az adott vállalat földrajzi elhelyezkedésétől vagy adatfeldolgozási eszközétől.

A mai globalizált világban a személyes adatokat egyre több virtuális és földrajzi határon keresztül továbbítják, és számos országban található szervereken tárolják. Több vállalat nyújt számítási felhőre vonatkozó szolgáltatásokat, amelyek lehetővé teszik az ügyfeleknek, hogy távoli szervereken tároljanak adatokat és hozzáférjenek az ott tárolt adatokhoz. Az említett tényezők szükségessé teszik a harmadik országokba történő adattovábbításra vonatkozó jelenlegi mechanizmusok javítását. Ez kiterjed a megfelelőségi határozatokra – vagyis a harmadik országok adatvédelmi normáinak „megfelelőségét" tanúsító határozatokra – valamint a megfelelő biztosítékokra, így pl. az általános szerződési feltételekre vagy a kötelező erejű vállalati szabályokra[30], hogy magas szintű adatvédelmet biztosítsanak a nemzetközi feldolgozási műveletek során, és elősegítsék a határokon keresztüli adatáramlást.

---

29 Vö.: 21. sz. nyilatkozat a személyes adatok védelméről a büntetőügyekben folytatott igazságügyi, valamint a rendőrségi együttműködés területén, amelyet annak mellékleteként csatoltak a Lisszaboni Szerződést elfogadó kormányközi konferencia záróokmányához.

30 A „kötelező erejű vállalati szabályok" az európai adatvédelmi normákra épülő – legalább egy adatvédelmi hatóság által jóváhagyott – gyakorlati szabályok, amelyeket a szervezetek önként dolgoztak ki és tartanak be abból a célból, hogy megfelelő biztosítékokat nyújtsanak az azonos vállalatcsoporthoz és azonos szabályok hatálya alá tartozó vállalatok közötti személyesadat-továbbítási kategóriák tekintetében. A 95/46/EK irányelv hatálya nem terjed ki kifejezetten ezekre a szabályokra, hanem az adatvédelmi hatóságok gyakorlatának során dolgozták ki azokat, a 29. cikk szerinti munkacsoport támogatásával.

Kötelező erejű vállalati szabályok

Egy vállalatcsoportnak rendszeresen személyes adatokat kell továbbítania az EU-ban letelepedett vállalataitól a harmadik országokban található vállalataihoz. A csoport kötelező erejű vállalati szabályrendszert kíván bevezetni, hogy megfeleljen az uniós jognak, miközben korlátozza az egyes továbbításokra vonatkozó adminisztratív követelményeket. A gyakorlatban a kötelező erejű vállalati szabályok biztosítják, hogy a különféle belső szerződések ellenére egységes szabályrendszer vonatkozzon az egész csoportra.

A 29. cikk szerinti munkacsoport szintjén elfogadott jelenlegi gyakorlatok alapján három adatvédelmi hatóságnak (egy „vezető" és két „felülvizsgáló" hatóságnak) kell alapos felülvizsgálatot végeznie (de több egyéb hatóság is észrevételeket tehet) annak elismeréséhez, hogy egy vállalat kötelező erejű vállalati szabályai megfelelő biztosítékokat nyújtanak. Ezenfelül sok tagállam joga további nemzeti engedélyezéseket is előír a kötelező erejű vállalati szabályok hatálya alá tartozó adattovábbításokhoz, és ez rendkívül terhessé, költségessé, hosszadalmassá és bonyolulttá teszi azok elfogadásának folyamatát.

Az adatvédelmi reformot követően:

- egyszerűbbé és korszerűbbé válnak ezek a folyamatok;

- csupán egyetlen adatvédelmi hatóság validálja majd a kötelező erejű vállalati szabályokat, olyan mechanizmus alkalmazásával, amely garantálja a többi érintett adatvédelmi hatóság gyors bevonását;

- Amint egy hatóság jóváhagyott valamely kötelező erejű vállalati szabályt, az az egész EU-ban érvényes lesz, anélkül, hogy szükség volna bármely további, nemzeti szintű engedélyezésre.

A **globalizáció kihívásainak megválaszolása** érdekében rugalmas eszközökre és mechanizmusokra van szükség – különösen a világszinten működő vállalkozások esetében –, miközben garantálni kell az egyének adatainak hiánytalan védelmét. A Bizottság a következő intézkedésekre tesz javaslatot:

- **világos szabályok**, amelyek meghatározzák, hogy mikor **alkalmazandó az uniós jog a harmadik országokban letelepedett adatkezelőkre**, kimondva, hogy amennyiben az Unión belüli egyéneknek kínálnak árukat és szolgáltatásokat, vagy ha bármikor nyomon követik a viselkedésüket, **az európai szabályokat kell alkalmazni;**

- a **megfelelőségi határozatokat** – a rendőrségi együttműködés és a büntetőjogi igazságszolgáltatás terén is – az Európai Bizottság fogja meghozni kifejezett és világos kritériumok alapján;

- a harmadik országokba irányuló jogszerű adatáramlások megkönnyítése a megfelelőségi határozatok hatályán kívül eső országokba irányuló **nemzetközi adattovábbításra vonatkozó szabályok** erősítése és egyszerűsítése révén, különösen oly módon, hogy egyszerűsítik és kiterjesztik a **kötelező erejű vállalati szabályokhoz** hasonló eszközök használatát, hogy azokat az **adatfeldolgozókra** és **vállalatcsoportokon** belül is alkalmazni lehessen, tekintettel arra, hogy egyre több vállalat vesz részt az adatfeldolgozással –kiváltképpen a számítási felhővel – kapcsolatos tevékenységekben;

- **párbeszéd**, és adott esetben **tárgyalások** folytatása a harmadik országokkal – különösen az EU stratégiai partnereivel és az európai szomszédságpolitika országaival –, valamint az érintett nemzetközi szervezetekkel (így pl. az Európa Tanáccsal, a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezettel, az ENSZ-szel),

hogy világszerte **előmozdítsák a magas szintű és interoperábilis adatvédelmi normákat**.

6. KÖVETKEZTETÉS

Az EU adatvédelmi reformjának célja, hogy létrehozza **az Európai Unió korszerű, szilárd, következetes és átfogó adatvédelmi keretét**. Az új adatvédelmi keret megerősíti egyének adatvédelemhez való alapvető jogát, miközben biztosítja, hogy tiszteletben tartják az egyéb jogok is, így a véleménynyilvánítás és a tájékoztatás szabadságát, a gyermekek jogait, a szabad vállalkozáshoz való jogot, a tisztességes eljáráshoz és a szakmai titoktartáshoz való jogot (például a jogi szakma esetében), valamint az egyházaknak a tagállami jogszabályok szerinti jogállást.

A reform elsősorban az egyéneknek előnyös, mivel megerősíti adatvédelmi jogaikat és a digitális környezetbe vetett bizalmukat. A reform ezenfelül lényegesen egyszerűsíti a vállalkozások és a közszektor jogi környezetét. Mindez várhatóan az EU egységes piacán és azon túl is ösztönzi majd a digitális gazdaság fejlődését, összhangban az Európa 2020 stratégia és az európai digitális menetrend célkitűzéseivel. Végezetül pedig a reform erősíti a bűnüldöző hatóságok közötti bizalmat és megkönnyíti a közöttük zajló adatcserét, és a súlyos bűnözés elleni közdelemben folytatott együttműködésüket, ugyanakkor biztosítja az egyének magas szintű védelmét.

Az Európai Bizottság szorosan együttműködik az Európai Parlamenttel és a Tanáccsal, hogy 2012 végéig megállapodásra jussanak az EU új adatvédelmi keretéről. A Bizottság az említett elfogadási folyamat során és azt követően – különösen az új jogi aktusok végrehajtásával összefüggésben – fenntartja a **szoros és átlátható párbeszédet az összes érdekelt féllel**, bevonva a magán- és a közszektor képviselőit. A résztvevők köre kiterjed a rendőrség, a bírói kar, az elektronikus hírközlési szabályozók, a civil társadalmi szervezetek, az adatvédelmi hatóságok és az egyetemi körök, valamint a szakosított uniós ügynökségek – így az Eurojust, az Europol, az Alapjogi Ügynökség, és az Európai Hálózat- és Információbiztonsági Ügynökség – képviselőire.

Az információs technológiák folyamatos fejlődése és a társadalmi viselkedési szokások változása miatt e párbeszédnek kiemelten fontos szerepe van abban, hogy megfelelő információk álljanak rendelkezésünkre az alábbi célok biztosításához: az egyének magas szintű adatvédelme, az uniós iparágak növekedése és versenyképessége, a közszektor (beleértve a rendőrséget és a bírói kart) működési hatékonysága, valamint az alacsony szintű adminisztratív teher.